

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v **dedičskej veci po poručiťke Š. B.**, rodenej J., narodenej X., zomrelej X., naposledy bytom v O., o návrhu Ing. K. B., narodeného X., bývajúceho v S., zastúpeného v dovolacom konaní JUDr. I. C., advokátom v S., **na obnovu konania**, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 14 D 193/2007, o dovolaní Ing. K. B. proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 26. júna 2008, sp. zn. 5 CoD 13/2008, 5 CoD 14/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 26. júna 2008, sp. zn. 5 CoD 13/2008, 5 CoD 14/2008 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Považská Bystrica uznesením z 5. februára 2008 č. k. 14 D 193/2007-73 povolil obnovu dedičského konania po poručiťke Š. B., zomrelej X., skončeného vydaním osvedčenia o dedičstve zo dňa 4. apríla 2005 č. k. 10 D 619/2004–27. Z obsahu dedičského spisu bolo preukázané, že dedičské konanie po Š. B., zomrelej dňa X. bolo skončené vydaním osvedčenia o dedičstve zo dňa 4. apríla 2005 č. k. 10 D 619/04-27, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 19. apríla 2005 a že Ing. K. B., ako jeden z dedičov po nebohej, sa o tomto rozhodnutí dozvedel 7. mája 2007. Ak bol teda návrh na obnovu konania súdu doručený dňa 12. júla 2007, bol podaný v trojmesačnej subjektívnej lehote. Návrh bol podaný zároveň aj v trojročnej objektívnej lehote, nakoľko tá by uplynula až v apríli 2008. Súd prvého stupňa preto skúmal, či existuje skutočnosť, rozhodnutie alebo dôkaz, spĺňajúci predpoklady uvedené v § 228 ods. 1 O.s.p. Takou skutočnosťou malo byť to, že M. B. (ktorý bol v predmetnom dedičskom konaní jediným dedičom) uviedol tých, ktorých zastupoval

(ostatných dedičov), do omylu tým, že už v priebehu pôvodného dedičského konania tvrdil, že po poručiťke nezostal žiadny majetok. Z výpovede M. B. bolo pritom zrejmé nielen to, že tento už v čase, keď získaval plné moci, predpokladal, že poručiťka mala nejaké role, ale aj to, že od 13. decembra 2004 už s istotou vedel, že po poručiťke ostali nehnuteľnosti v k. ú. O. (ktoré notárka ocenila na 60 000,-- Sk). Zo spisu 10 D 619/04 bolo tiež zrejmé, že M. B. minimálne od 15. decembra 2004 vedel aj o tom, že po poručiťke zostali pozemky v k. ú. P.. Z výpovede M. B. ďalej vyplynulo, že spoludedičov neinformoval o zistenom majetku z dôvodu, že si myslel, že títo s ním budú mať strpenie, nakoľko sa postaral o matku a tak sa nazdával, že majetok by mal pripadnúť jemu. Súd prvého stupňa mal zo to, že už v čase pred vydaním osvedčenia o dedičstve existoval rozpor záujmov medzi zástupcom – M. B. a medzi zastúpenými – teda aj Ing. K. B.. Skutočnosť, že zastúpení v dedičskom konaní nevystupovali osobne, ale práve prostredníctvom zástupcu (ktorého záujmy však boli protichodné) im bránila v tom, aby rozpor záujmov medzi zástupcom a zastúpeným namietali už do právoplatného skončenia dedičskej veci. Prvostupňový súd preto obnovu konania povolil, nakoľko zmenu osvedčenia o dedičstve nebolo možné dosiahnuť iným spôsobom, pritom prihliadol aj na to, že vzhľadom na obsah plnej moci, M. B. nebol oprávnený v mene zastúpených uzatvoriť takú dohodu, ktorej účinky sa blížila odmietnutiu dedičstva. Pretože súd prvého stupňa obnovu konania povolil, uviedol, že o náhrade trov konania o obnove sa podľa § 235 ods. 3 O.s.p. rozhodne až v novom rozhodnutí o dedičstve.

Krajský súd v Trenčíne uznesením z 26. júna 2008, sp. zn. 5 CoD 13/2008, 5 CoD 14/2008 odvolanie dediča Ing. K. B. proti uzneseniu súdu prvého stupňa zo dňa 5. februára 2008 č. k. 14 D 193/2007–72, odmietol. Uznesenie súdu prvého stupňa o povolení obnovy dedičského konania po poručiťke Š. B. zmenil tak, že návrh na obnovu konania zamietol. Mal za to, že napriek poučeniu o odstránení väd odvolania, na ktoré bol Ing. K. B. vyzvaný uznesením prvostupňového súdu, neodstránil vady odvolania, a preto odvolací súd dospel k záveru, že je potrebné jeho odvolanie voči uzneseniu o zamietnutí jeho návrhu na prerušenie konania odmietnuť ako odvolanie, ktoré nemá náležitosti podľa § 205 ods. 1 O.s.p., a to v náväznosti na ust. § 218 ods. 1 písm. d/ O.s.p. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom súdu prvého stupňa v tom smere, že návrh na obnovu dedičského konania bol podaný včas. Z obsahu dedičského spisu bolo zrejmé, že rozhodnutie o dedičstve nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňom 19. apríla 2005. Na základe tohto osvedčenia o dedičstve bol následne vykonaný záznam v katastri nehnuteľností, na základe ktorého došlo k zápisu osvedčenia o dedičstve po poručiťke, a to v priebehu roku 2005. Z tohto potom

následne vyplývalo, že keďže kataster nehnuteľností je verejným registrom, s ktorým má právo oboznámiť sa každý dotknutý účastník, odvolací súd poukázal na tú skutočnosť, že minimálne do konca roku 2005, kedy bol vykonaný záznam na príslušných listoch vlastníctva, ktorým bolo zaznamenaný výsledok dedičského konania po poručiteľke, od tohto dátumu, kedy došlo k zverejneniu rozhodnutia osvedčenia o dedičstve v rámci katastra nehnuteľností, začala plynúť subjektívna lehota účastníkom dedičského konania na oboznámenie sa s výsledkami tohto dedičského konania. Podľa záveru odvolacieho súdu táto subjektívna lehota plynie bez ohľadu na to, či títo prejavili alebo neprejavili záujem sa oboznámiť so zápisom na jednotlivých listoch vlastníctva v katastri nehnuteľností. Ak by preto subjektívna trojmesačná lehota na podanie návrhu na obnovu konania bola počítaná odo dňa 1. januára 2006, táto účastníkom dedičského konania uplynula najneskôr dňom 31. marca 2006, a to bez ohľadu na to, že títo udelili plnú moc na zastupovanie na oboznámenie sa s obsahom dedičského spisu až v priebehu roku 2007. Návrh na obnovu dedičského konania bol preto podaný po zákonom stanovenej trojmesačnej subjektívnej lehote s tým, že ako vyplýva z § 223 ods. 3 O.s.p., navrátenie lehoty na obnovu konania nie je prípustné. Odvolací súd zároveň nezistil dôvody na to, aby bola pripustená obnova dedičského konania podľa § 230 ods. 2 O.s.p., nakoľko na obnovu dedičského konania z dôvodov predpokladaných v tomto ustanovení zákona dôvody zistené neboli. Pokiaľ sa v preskúmvanej veci Ing. K. B. domáhal obnovy pôvodného dedičského konania po poručiteľke z dôvodu, že dedič M. B., ktorému ostatní dedičia udelili plnú moc, konal v rozpore s ich záujmami, teda pre rozpor v záujmoch dedičov a splnomocneného zástupcu, tieto dôvody pre povolenie obnovy konania nemožno subsumovať pod žiaden zákonom vymedzený dôvod povolenia obnovy konania. Táto skutočnosť mohla byť predmetom skúmania jedine v pôvodnom dedičskom konaní. Samotná táto okolnosť, ktorá bola však namietaná v rámci návrhu na obnovu konania nie je dôvodom na povolenie obnovy konania v náväznosti na vyššie citované ustanovenia zákona.

Proti tej časti uznesenia, ktorým odvolací súd zmenil uznesenie prvostupňového súdu tak, že návrh na obnovu dedičského konania zamietol, podal dovolanie Ing. K. B., ktorý ho žiadal zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Svoj mimoriadny opravný prostriedok odôvodnil s poukazom na § 241 ods. 2 písm. a/, b/ O.s.p., pretože v konaní došlo k vadám podľa § 237 písm. f/ O.s.p. tým, že účastníkovi konania bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom a konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Podľa názoru dovolateľa, odvolacím súdom malo byť vytýčené pojednávanie o odvolaní aj vzhľadom k tomu, že on výslovne písomnou formou

na vyzvanie prvostupňového súdu nesúhlasil s rozhodnutím bez vytýčenia pojednávania. Aj keď ustanovenie § 214 odsek 2, písmeno c/ O.s.p. hovorí, že pojednávanie netreba nariaďovať ak odvolanie smeruje proti uzneseniu, je toho názoru, že uvedené ustanovenie § 214 odsek 2 písmeno c/ O.s.p. je v hrubej kontradikcii k článku 7 odsek 5 Ústavy Slovenskej republiky a k článku 38 odsek 2 Listiny základných práv a slobôd s poukazom na článok 41 odsek 1 Listiny základných práv a slobôd s poukazom na tú skutočnosť, že aj Ústava Slovenskej republiky a aj Listina základných práv a slobôd je podstatne vyššej právnej sily ako Občiansky súdny poriadok. Z uvedeného dôvodu došlo zo strany odvolacieho súdu k porušeniu práv dovolateľa odvolacím súdom tým, že nemohol právnym spôsobom na pojednávaní o odvolaní obhajovať právne relevantným spôsobom svoje oprávnené právne záujmy, a preto mu odvolacím súdom bola odňatá možnosť konať pred súdom. Namietal ďalej nesprávny záver odvolacieho súdu, pokiaľ na rozdiel od záverov súdu prvého stupňa mal za to, že návrh bol podaný po zákonnej subjektívnej lehote. V tomto smere považoval záver odvolacieho súdu za absolútne právne neprijateľný. Poukázal i na tú skutočnosť, že odvolací súd už na desiaty deň od obdržania spisu rozhodol dovolaním napadnutým uznesením, a preto na základe všetkých skutočností mal za to, že na odvolacom súde nebola dodržaná zásada spravodlivého súdneho konania.

K dovolaniu sa vyjadrili dedičia M. B., Mgr. M. K. a MUDr. E. B., ktorí ho žiadali ako nedôvodné zamietnuť, poukazujúc na vecnú správnosť uznesenia odvolacieho súdu.

Dedička M. B. sa stotožnila s dôvodmi dovolania Ing. K. B..

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie v danom prípade smeruje proti uzneseniu, preto pri posudzovaní jeho prípustnosti treba vychádzať z ustanovenia § 239 O.s.p. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p.

je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

V predmetnej veci bolo dovolaním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu a teda dovolanie je procesne prípustné.

Vzhľadom na svoju zákonnú povinnosť (§ 241 ods. 1 O.s.p.) dovolací súd sa zaoberal v prvom rade otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vzhľadom na námietky dovolateľa dovolací súd kládol dôraz na skúmanie tej vady, ktorej existenciu dovolateľ v dovolaní namietal (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Dôvodom, zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním

konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznával.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa konajúc podľa § 232 a nasl. O.s.p. po nariadení pojednávania a vykonaní dokazovania vo veci dospel k záveru, že návrh na obnovu konania bol podaný v zákonnej lehote, uvedenej v § 230 ods. 1 O.s.p. a tiež, že sú dané dôvody pre povolenie obnovy konania.

Odvolačí súd v porovnaní so súdom prvého stupňa, svoje uznesenie, v časti ktorým zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa a návrh na povolenie obnovy konania, založil na právnom názore odlišnom od právneho názoru súdu prvého stupňa, keď vychádzal z toho, že návrh bol podaný po zákonnej lehote a neboli dané ani dôvody na povolenie obnovy dedičského konania.

Dovolačí súd je toho názoru, že toto konanie odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého konania.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu

celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštancnom konaní.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 3 O.s.p. občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie. Každý má právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerané ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Ustanovenie § 214 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v znení účinnom do 15. októbra 2008 uvádza, že pojednávanie nie je potrebné na prejednanie odvolania nariad'ovať, ak odvolanie smeruje proti uzneseniu.

Odvolací súd môže nariadiť pojednávanie aj v prípadoch uvedených v § 214 ods. 2 O.s.p. ak to považuje vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu za potrebné. [Zborník IV (str. 57)].

Toto dispozičné právo odvolacieho súdu vyjadrené v § 214 ods. 2 písm. c/ O.s.p. týkajúce sa odvolacieho konania, musí byť v súlade so zásadou spravodlivého súdneho konania, vyjadreného tak v Ústave Slovenskej republiky ako aj v Listine základných práv a slobôd, na ktoré už vyššie poukázal dovolací súd.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svojím vyššie uvedeným postupom (tým, že v predmetnej veci nenariadil pojednávanie) porušil právo dovolateľa na spravodlivý proces, pretože tým, že svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, v skutočnosti mu odňal právo namietať správnosť jeho právneho názoru. Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa dovolateľ dozvedel, že odvolací súd vyvodil svoj iný právny záver zo skutočností v konaní pred prvostupňovým súdom a v jeho rozhodnutí nehodnotenými. K novým právnym záverom odvolacieho súdu sa účastníci konania nemali možnosť vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa sa nejavili významnými. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil účastníkovi – dovolateľovi realizáciu jeho procesných práv. Svojím postupom teda dovolateľovi odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami dovolateľa uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1, 4 O.s.p. v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. marca 2010

JUDr. Vladimír Magura
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská